

Vaasan hovioikeus

Vasa hovrätt

Toimintakertomus 2023

Verksamhetsberättelse 2023

1	Presidentin katsaus: hovioikeuden toiminta vuonna 2023 / Presidentens översikt: hovrättens verksamhet år 2023.....	3
	Sähköinen asiankäsittely / Elektronisk ärendebehandling	3
	Henkilöstö / Personal	3
	Toiminta / Verksamhet.....	3
	Toimitilat ja muu toiminta / Lokaler och övrig verksamhet.....	4
2	Hovioikeuden lainkäyttöasastojen toiminta.....	7
	Osasto 1 – Haasteita ja muutosten tuulia.....	7
	Osasto 2 - Työntäyteinen vuosi 2023.....	8
3	Hovioikeuden presidentti Tapani Vasaman muotokuva	10
	Taidemaalarin mallina – presidentti Vasaman kokemuksia.....	10
	Presidentti Tapani Vasaman muotokuvan paljastustilaisuus / Avtäckning av president Vasamas porträtt.....	12
4	Vaasan hovioikeuden työtilastoja 2023.....	14
	Saapuneet asiat kärjäoikeuksittain ja asiaryhmittäin / Vuonna 2023 annetut ratkaisut/.....	14
	Inkomna ärenden från tingsrätterna Avgjorda ärenden år 2023	14
	Käsittelyajat vuonna 2023 (kk)/ Keskimääräinen käsittelyaika 2019–2023 (kk)/.....	15
	Handläggningstider år 2023 (mån) Genomsnittliga handläggningstider 2019 – 2023 (mån).....	15
	Saapuneet, ratkaistut ja vireillä olevat asiat vuosina 2019–2023 / Pääkäsittelyiden lukumäärä 2019–2023/	16
	Inkomna, avgjorda och anhängiga ärenden åren 2019–2023 Antalet huvudförhandlingar 2019–2023	16
5	Tilaisuuksia ja tapahtumia hovioikeudessa	20
	Vierailut ja taloesittelyt.....	20
	Verkostoitumista.....	20

1 Presidentin katsaus: hovioikeuden toiminta vuonna 2023

Vaasan hovioikeus on yksi Suomen viidestä hovioikeudesta. Se käsittelee Etelä-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pohjanmaan ja Satakunnan käräjäoikeuksien ratkaisusta tehtyjä muutoksenhakemuksia. Hovioikeus myös valvoo tuomiopiirinsä käräjäoikeuksien lainkäyttöä. Hovioikeus käyttää sille perustuslain mukaan kuuluvaa tuomiovaltaa eli tuottaa oikeusturvaa sen ratkaistavaksi saatetuissa asioissa.

Vaasan hovioikeus toimii historiallisesti merkityksellisissä tiloissa arkkitehti Carl Axel Setterbergin suunnittelemassa talossa, johon hovioikeus muutti 162 vuotta sitten Vanhan Vaasan palon jälkeen vuonna 1862. Ennen muuttoa nykyiseen taloon hovioikeus toimi Vanhassa Vaasassa vuodesta 1776 lähtien, joten vuosi 2023 oli hovioikeuden 247:s toimintavuosi. Vaasan hovioikeus on Suomen toiseksi vanhin hovioikeus.

Tässä asiakirjassa kerrotaan, miten hovioikeus toteutti tehtävänsä vuonna 2023.

Sähköinen asiankäsittely

Vaikka Vaasan hovioikeus toimii historiallisissa tiloissa, on se modernisti pyrkinyt olemaan sähköisen asiankäsittelyn edelläkävijä. Jo ennen korona-aikaa hovioikeudessa oli siirrytty sähköisiin asiakirjoihin, mikä merkitsee sitä, että asiakirjat toimitetaan tuomareille ja esittelijöille sähköisinä. Vaasan hovioikeudessa myös tuomion laatimiseen liittyvät konseptit ja taltioidut kiertävät asian ratkaisijoilla sähköisesti.

Lisäksi hovioikeuden palvelut ovat sähköistyneet. Asianosaisten kanssa käytävä asiakirjaliikenne on pyritty sähköistämään mahdollisimman kattavasti. Asianosaiset voivat osallistua oikeudenkäyntiin etäyhteydellä ja myös todistajia ja muita kuultavia voidaan kuulla videoyhteyden välityksellä eri puolilta maata. Palvelujen sähköistymisestä huolimatta hovioikeus toimittaa edelleen suurimman osan pääkäsittelyistään matkustamalla Satakunnan käräjäoikeuden asioissa Poriin ja Keski-Suomen käräjäoikeuden asioissa Jyväskylään.

Toimintavuoden aikana käyttöön tuli hovioikeuden hallinnollisissa asioissa – esimerkiksi nimitys- ja lausuntoasioissa – käytettävä sähköinen asiankäsittely- ja

päätöksentekojärjestelmä HILDA. Hallinnolliset päätökset tehdään ja arkistoidaan nykyisin sähköisesti.

Toukokuussa 2024 hovioikeuksien käyttöön tuli lainkäyttöasioiden käsittelyyn ja arkistointiin tarkoitettu asianhallintajärjestelmä AIPA, jonka käyttöönottoon valmistauduttiin vuonna 2023 kouluttautumalla ja uudistamalla hovioikeuden työnkulut uuden järjestelmän mukaisiksi.

Henkilöstö

Viime vuosina henkilöstön vaihtuvuus on yleisesti ottaen lisääntynyt, vaikka muuttamat hovioikeuden työntekijöistä ovat olleet hovioikeuden palveluksessa melkein 40 vuotta. Hovioikeudessa tuomarikoulutuksen suorittaneille asessoreille ei esimerkiksi ole voitu osoittaa tuomarinvirkoja hovioikeudesta, jolloin he ovat hakeutuneet talon ulkopuolelle tuomarin tehtäviin. Asessorin tehtäviä hakeneet taas ovat voineet lopettaa esittelijäntehtävänsä, jos ovat saaneet asessoripaikan muusta hovioikeudesta. Esittelijöiden palkkaaminen on lisäksi osoittautunut vaikeaksi, koska tuomioistuinharjoittelun suorittaneita nuoria juristeja on liian vähän. Tämä on johtanut siihen lähes ennenkuulumattomaan tilanteeseen, että kaikkia esittelijänpaikkoja ei ole saatu täytettyä.

Tuomareiden ja kansliahenkilökunnan osalta vaihtuvuus on ollut vähäisempää. Vuonna 2023 hovioikeuden presidentti vaihtui, kun Tapani Vasama siirtyi eläkkeelle ja allekirjoittanut aloitti presidenttinä. Vuoden lopussa eläkkeelle jäi myös 1. osaston osastonjohtaja Antti Vaittinen. Osastonjohtajana toimi syksyn 2023 aikana hovioikeudenneuvos Annette Laukkonen. Kansliahenkilökunnan osalta vaihdoksia on tapahtunut vähäisessä määrin.

Toiminta

Esittelijävajauksesta huolimatta hovioikeus saavutti toiminnalliset tavoitteensa hyvin. Hovioikeus ratkaisi vähän yli tuhat rikos- ja riita-asiaa eli yhtä monta asiaa kuin hovioikeuteen saapuikin. Pääkäsittelyssä ratkaistujen asioiden määrä pysyi edellisvuoden tasolla 270 asiassa, mutta matkakäräjien työ määrä kasvoi, joten aiempaa enemmän asioita istuttiin Jyväskylässä ja Porissa. Esittelijävajauksen vuoksi

asioiden ratkaiseminen keskittyi entistä enemmän tuomareille. Esittelijät olivat mukana noin 15 %:ssa ratkaistuista asioista. Keskimääräinen käsittelyaika pysyi hovioikeuksien keskiarvon paremmalla puolella 5,1 kuukaudessa. On hyvä aihe kiittää koko henkilökuntaa siitä, että matkustamisen lisääntymisestä, uusien järjestelmien käyttöönottoon liittyvistä rasitteista ja henkilöstövajauksesta huolimatta hovioikeudessa on työskennelty määrätietoisesti ja tuloksellisesti.

Ruotsinkielisten asioiden osuus on pysynyt noin 4 %:ssa, mutta paljon sitä suurempi määrä asioista on kaksikielisiä niin, että osa asiakirjoista ja kuultavista ovat ruotsinkielisiä. Tällaisten asioiden käsittelyyn hovioikeudella on hyvät valmiudet sillä noin puolet tuomareista ovat sujuvasti ruotsinkielisiä.

Toimitilat ja muu toiminta

Hovioikeuden tiloissa Vaasassa on valmistauduttu säännöllisten turvatarkastusten käyttöönottoon. Lisäksi käynnissä on Porin oikeustalon rakentaminen ja Jyväskylän oikeustalon suunnittelu. Hovioikeus on osallistunut näihin hankkeisiin suunnitellen hovioikeuden toimitiloja matkakäräjäpaikkakunnilla. Muuten Vaasan toimitiloissa on ollut tarvetta vain normaalille vuosihuollolle ja vähäisille ehostuksille, joten 162 vuotta vanha hovioikeudentalo on edelleen erinomaisessa kunnossa.

Muun toiminnan osalta voi mainita hovioikeuden osallistumisen tuomioistuimien pohjoismaiseen yhteistyöhön, säännölliset koulutukset lainkäytön iltapäivissä ja ensimmäisen Vaasan tuomioistuimien ja Vaasan yliopiston yhteishankkeena toteutetun tuomioistuimien johtamiskoulutuksen, johon tuomioistuimien päälliköt ja esimiehet ovat osallistuneet.

Omasta puolestani olen ollut tyytyväinen ensimmäiseen toimintavuoteeni presidenttinä. Talo on toiminut oikein hienosti tähän asti ja toimii edelleen. Kiitos siitä kuuluu koko henkilökunnalle.

Presidentens översikt: hovrättens verksamhet år 2023

Vasa hovrätt är en av Finlands fem hovrätter. Den behandlar besvär och klagomål över tingsrätternas avgöranden från Södra Österbottens, Mellersta Finlands, Österbottens och Satakunta tingsrätter. Hovrätten övervakar också rättskipningen i sitt domkretsområde. Hovrätten utövar den dömande makt som enligt grundlagen tillkommer den, det vill säga den ger rättssäkerhet i de mål som förts vidare till hovrätten.

Vasa hovrätt verkar i historiskt betydelsefulla lokaler i en byggnad ritad av arkitekt Carl Axel Setterberg, dit hovrätten flyttade för 162 år sedan efter branden i Gamla Vasa. Före flytten till nuvarande byggnad verkade hovrätten i Gamla Vasa från år 1776, vilket gör år 2023 till hovrättens 247:e verksamhetsår. Vasa hovrätt är Finlands näst äldsta hovrätt.

Detta dokument beskriver hur hovrätten skött sitt uppdrag 2023.

Elektronisk ärendehantering

Trots att Vasa hovrätt verkar i historiska lokaler har den strävat efter att vara en pionjär inom elektronisk ärendehantering. Redan före coronatiden hade hovrätten övergått till elektroniska dokument, vilket innebär att dokumenten delas ut till domare och föredragande i elektronisk form. I Vasa hovrätt cirkulerar även koncept och utkast till domar elektroniskt bland dem som fattar besluten.

Dessutom har hovrättens processer digitaliserats. Dokumenttrafiken med parterna har man strävat efter att göra så elektronisk som möjligt. Parterna kan delta i rättegångar via distansförbindelse och vittnen och andra som ska höras kan höras via videolänk från olika delar av landet. Trots digitaliseringen av tjänsterna hålls de flesta huvudförhandlingarna fortfarande genom att resa till Björneborg i ärenden från Satakunta tingsrätt och till Jyväskylä i ärenden från Mellersta Finlands tingsrätt.

Under verksamhetsåret infördes det elektroniska ärendehanterings- och beslutsfattandesystemet HILDA för hovrättens administrativa ärenden - till exempel utnämnings- och utlåtandeärenden. Administrativa beslut fattas och arkiveras numera elektroniskt.

I maj 2024 infördes ärendehanteringssystemet AIPA för handläggning och arkivering av rättskipningsärenden i hovrätterna. Under 2023 förbereddes införandet genom utbildning och omstrukturering av hovrättens arbetsflöden enligt det nya systemet.

Personal

Under de senaste åren har personalomsättningen ökat generellt, även om några av hovrättens anställda har varit i tjänst i nästan 40 år. T.ex. har assessorer som har genomfört sin domarutbildning inte kunnat erbjudas domartjänster i hovrätten och därför har de sökt sig utanför huset till domartjänster. De som har sökt assessorers tjänster har i sin tur kunnat lämna föredragandetjänster om de har fått en assessorers tjänst vid en annan hovrätt. Att rekrytera föredragande har också visat sig vara svårt eftersom det finns för få unga jurister som har genomfört domstolspraktik. Detta har lett till den nästan tidigare oöverträffade situationen att inte alla föredragandetjänster har kunnat tillsättas.

När det gäller domare och kanslipersonal har omsättningen varit mindre. År 2023 byttes hovrättens president när Tapani Vasama gick i pension och undertecknad började som president. I slutet av året gick även 1:a avdelningens avdelningschef Antti Vaittinen i pension. Hovrättsrådet Annette Laukkonen tjänstgjorde som avdelningschef under hösten 2023. För kanslipersonalen har förändringarna varit få.

Verksamhet

Trots bristen på föredragande uppnådde hovrätten sina operativa mål väl. Hovrätten avgjorde lite över tusen brott- och tvistemål, vilket är lika många ärenden som kom in till hovrätten. Antalet ärenden som avgjordes vid huvudförhandlingarna förblev på 270 ärenden, men arbetsmängden för reseting ökade, då fler huvudförhandlingar hölls i Jyväskylä och Pori. På grund av bristen på föredragande koncentrerades beslutsfattandet mer till domarna. Föredragande var involverade i cirka 15 % av de avgjorda ärendena. Den genomsnittliga handläggningstiden förblev på den bättre sidan av hovrätternas genomsnitt på 5,1 månader. Jag vill tacka hela personalen för att man har arbetat målmedvetet och framgångsrikt trots det ökade resandet, belastningen med införandet av nya system och personalbristen.

Andelen svenskspråkiga ärenden har förblivit cirka 4 %, men en mycket större andel ärenden är tvåspråkiga så att vissa dokument och hörande är på svenska.

Hovrätten har goda förutsättningar för att handlägga sådana ärenden eftersom ungefär hälften av domarna är flytande på svenska.

Lokaler och övrig verksamhet

I hovrättens lokaler i Vasa har man förberett sig för att införa regelbundna säkerhetskontroller. Dessutom pågår byggandet av rättshuset i Björneborg och planeringen av rättshuset i Jyväskylä. Hovrätten har deltagit i dessa projekt genom att planera hovrättens lokaler på orter. I övrigt har det i vasalokalerna endast funnits behov av normalt underhåll och mindre uppfräschningar, så det 162 år gamla hovrättshuset är fortfarande i utmärkt skick.

Vad gäller övrig verksamhet kan nämnas hovrättens deltagande i domstolarnas nordiska samarbete, regelbundna utbildningar och den första ledarskapsutbildningen för domstolar som genomfördes som ett gemensamt projekt mellan Vasa domstolar och Vasa universitet, där domstolarnas chefer och arbetsledare har deltagit.

För egen del har jag varit nöjd med mitt första verksamhetsår som president. Huset har fungerat mycket bra hittills och fungerar fortfarande. Tack för det tillkommer hela personalen.

Sakari Laukkanen

2 Hovioikeuden lainkäyttöosastojen toiminta

Osasto 1 – Haasteita ja muutosten tuulia

Kulunut vuosi oli osaston toiminnan kannalta hyvin erilainen ja haasteellinen, vaikka juttukanta sinällään oli lähes samankaltainen kuin aikaisempina vuosina. Etenkin vuoden alkupuoliskolla osastolla oli lainkäyttöhenkilökunnan vajausta parin jäsenen pidemmän poissaolon sekä asessorin puuttumisen vuoksi. Osastolla ei ollut lainkaan asessoria maalis-elokuussa ja vasta syyskuun alussa saatiin osastolle uusi asessori. Lisäksi kokoneiden esittelijöiden poislähtö heijastui osaston toimintaan, samoin kuin notaarivajaus kevätkaudella. Myös puheenjohtajistossa tapahtui muutos, kun pitkäaikainen osaston johtaja hovioikeudenneuvos Antti Vaittinen eläköityi syksyllä ja syyskausi toimittiin sijaisjärjestelyin.

Lainkäyttöhenkilökunnan vajaus vaikutti osaltaan istuntojen ja etenkin pääkäsitteilyjen suunnitteluun muun muassa siten, että syyskaudesta muodostui hyvin matkakäräjä- ja pääkäsitteilypainotteinen. Pääkäsitteilyjen ja esittelyiden suuren lukumäärän vuoksi puheenjohtajina toimivat suostumuksellaan myös muut jäsenet kuin varsinaiset puheenjohtajat. Kasvaneesta työtaakasta huolimatta jäsenet olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä saadessaan puheenjohtajatehtävän kautta vaihtelua työhönsä. Myös uusi presidentti sai osallistua talkoisiin ja toimi puheenjohtajana pääkäsitteilyissä sekä Vaasassa, että Porissa, ja sai siten heti tutustua Porin suunnan matkakäräjiin.

Haasteista huolimatta ratkaisutoiminta kyettiin pitämään hyvällä tasolla ja loppuvuodesta voitiin todeta, että osaston tulos on jopa erittäin hyvä. Tähän myötävaikuttivat monet eri seikat, mutta haluamme erityisesti nostaa esiin henkilökunnan joustavuuden ja sujuvan yhteistyön sekä sitoutumisen työtehtäviinsä. Hyvästä työstä kuuluu lämmin kiitos osaston lainkäyttöhenkilökunnalle ja notaareille unohtamatta osastojen yhteisiä lainkäyttösihteereitä ja kaikkia osastoa avustaneita työntekijöitä!

Vuonna 2023 aloitettiin myös Porin uuden oikeustalon rakennustyöt, ja osaston henkilökunnalla on ollut mahdollisuus osallistua hovioikeuden käyttöön tulevien tilojen eli istuntosalin ja työskentelytilojen suunnitteluun. Uudet tilat tulevat olemaan huomattavasti suuremmat ja monipuolisemmat kuin nykyisessä vanhassa

oikeustalossa. Istuntosalissa on myös huomioitu turvallisuusnäkökohdat entistä paremmin. Uuden oikeustalon harjannostajaisia vietetään 6.6.2024 ja talon odotetaan olevan valmis käyttöönottoon keväällä 2025. Odotamme innokkaina, että saamme uudet hienot tilat käyttöömmme.

Kiitämme lopuksi osaston pitkäaikaista osaston johtajaa Antti Vaittista siitä vuosien antaumuksellisesta työstä, jota hän on tehnyt itseään säästämättä osaston hyväksi.

Vt. osaston johtaja Annette Laukkonen

Osaston johtaja Ulla-Maj Leppäkorpi (1.1.2024 lukien)

Osasto 2 - Työntäyteinen vuosi 2023

Työ tekijäänsä kiittää – matkakäräjillä Jyväskylässä

Vaasan hovioikeuden II osastolla on vuonna 2023 työskennellyt osaston johtajan lisäksi 11 tuomaria, 1–2 asessoria ja keskimäärin 3 esittelijää sekä 2 notaaria. Lainkäyttösihteereiden tiimi on työskennellyt tiiviisti osana osastojen lainkäyttötoimintaa. Tällä henkilöstöressurssilla, eli 2 esittelijän vajauksella, olemme kantaneet erinomaisesti vastuamme hovioikeuden tulostavoitteen saavuttamisesta (517 ratkaisua asiaa). Keski-Suomen käräjäoikeuden ratkaisemat laajat riita- ja rikosasiat ovat rytmittäneet lainkäyttötoimintaamme. Pääkäsittelytuntien määrä oli 604 tuntia, joista 42,1 prosenttia kertyi matkakäräjiltä Jyväskylässä. Näistä 604 tunnista 203 tuntia käytimme riita-asioihin ja istuimme nekin suurelta osin Jyväskylässä (66,7 prosenttia). Osastomme lainkäyttötoiminta on ollut tehokasta ja on syytä olla tyytyväinen, että juttuvarantomme ei ole isoista jutuista huolimatta päässyt kasvaamaan (183 kpl) ja että yli vuoden vanhojen asioiden määrä on pysynyt kohtuullisena (10 kpl). Työ tekijäänsä kiittää, ja iso kiitos myös osaston johtajan puolesta kaikille lainkäyttötyöhön osallistuneille, myös kirjaamolle ja vahtimestareille sekä sidosryhmien edustajille.

II osasto julkaisi vuonna 2023 yhteensä kymmenen Finlex-korttia, joiden aihealueet olivat varsin erilaisia vaihdellen murhan yrityksestä vastuuvakuutus sopimusten tulkintaan. Mahtuipa mukaan myös erikoinen prosessuaalinen kysymys tuomioistuinten päätösvaltaisuudesta tilanteessa, jossa käräjäoikeuden lautamies oli nukkunut pääkäsittelyn aikana. Matkakäräjät Jyväskylässä ovat omalla tavallaan intensiivisiä ja raskaita, mutta ne käsittävät myös paljon yhdessä oloa niin ruokaillen, liikkuen ja muun muassa jääkiekkoa katsoen.

Etäoikeudenkäynnit, Skype-esittelyt ja etätyöskentely

Etäoikeudenkäynnit ovat lainkäytön arkipäivää ja niiden avulla asianosaiset saavat oikeutta nopeammin ja halvemmin kuin aiemmin. Näytön arviointi on myös varmaa nykyisillä etäyhteyksillä. Etäoikeudenkäyntien onnistuminen edellyttää sähköisen oikeudenkäyntiaineiston hyödyntämistä.

Korkeimman oikeuden ennakoratkaisujen KKO 2021:91 ja 92 jälkeen etäoikeudenkäynnit on käytännössä toteutettu siten, että tuomarit ovat osallistuneet yhdestä

istuntopaikan salista video-oikeudenkäyntiin. Onneksi lainsäädäntöä selkiytetään tuomarin etäosallistumisen osalta.

Skype-esittelyt ovat tulleet jäädäkseen koronapandemian jälkeen. Henkilökunta on ollut tyytyväinen Skype-esittelyiden tehokkuuteen ja siihen, kuinka sähköistä aineistoa on mahdollista hyödyntää omasta työhuoneesta isoilta näytöiltä näiden esittelyiden aikana. Toki olemme tarvittaessa myös kasvotusten esittelysalissa. Sähköinen oikeudenkäyntiaineisto ja Skype-esittelyt mahdollistavat joustavan etätyöskentelyn.

Todistelutalenneuudistus ja jutun rakenteistaminen

Todistelutalenneuudistus tekee tuloaan ja uudistuksen keskeinen idea on jutun rakenteistaminen, eli jäsenelty käsittely käräjä- ja hovioikeudessa, myös rikosasioissa. Jutun ratkaiseminen on olennaisesti helpompaa, jos todistelu otetaan vastaan keskitetysti teema- tai syytekohtaisina kokonaisuuksina, sen sijaan, että todistelu pomppisi käsittelyn aikana eri aihealueista toiseen. Vaasan hovioikeudessa on tästä pitkät perinteet.

Vuonna 2023 olemme ottaneet uusia askeleita entistä jäsenellympään todistelun vastaanottamiseen. Kuulustelujen jäsentely on otettu käyttöön. Rikosasioissa olemme jäsentäneet kuulusteluja siten, että vuorokuulustelu on toteutettu syytekohtittain tai muutoin tarkoituksenmukaisina tiettyihin tapahtumiin liittyvinä kokonaisuuksina. Vaikka teemakohtainen vuorokuulustelu on saattanut johtaa aiempaa pidempiin kertomuksiin, ovat kertomukset olleet aiempaa seikkaperäisempiä ja selkeämpiä. Ajankäyttösäästöt tulevat siitä, että riidattomista seikoista ei oteta vastaan todistelua. Rikosasioissa kuulustelun jäsentely ei edellytä erityistä valmistelua, vaan pikemminkin sitä, että tuomari pysähtyy miettimään, mistä tapahtumakokonaisuuksista juttu koostuu ja mistä niistä kukin tulee kertomaan. Todistajalle tulee myös kertoa, kuinka kuulustelun on suunniteltu etenevän

Riita-asioissa olemme saattaneet toimittaa myös valmisteluistunnon, jossa on tarkemmin suunniteltu yhdessä osapuolten kanssa vuorokuulustelujen jäsentely teemakohtaisiin kokonaisuuksiin. Tästä on hyvä esimerkki VaaHO 2023:13.

Eli jäsentelyä ja sen eri tapoja kannattaa kokeilla! Norsu, tai poro, kuten Rovaniemen hovioikeuden presidentti Jyrki Kiviniemi totesi laatupäivillä Kajaanissa vuonna 2022, syödään pienissä paloissa. Johdonmukaisesti etenevä oikeudenkäynti ja todistelun vastaanottaminen jäsennellysti mahdollistavat selkeän ja seikkaperäisen tuomion kirjoittamisen. Siihen tulisi jokaisen tuomarin pyrkiä!

Osaston johtaja Petteri Korhonen

3 Hovioikeuden presidentti Tapani Vasaman muotokuva

Taidemaalarin mallina – presidentti Vasaman kokemuksia

Vaasan hovioikeuden kaikkien entisten presidenttien kasvokuva on tallennettu taitteen keinoin. Kun eläköitymiseni aika koitti, tuli minun vuoroni. Hanke aloitettiin keskustelemalla määrärahasta vuosittaisessa tulosneuvottelussa Tuomioistuinviraston kanssa. Kun rahoitus oli järjestyksessä, oli aika etsiä taitelijaa. Tietoa heistä on toki saatavissa esimerkiksi netistä. Kuten monessa muussakin asiassa, omat verkostot kuitenkin antoivat parhaan kuvan asiasta. Olinkin jo aikaisemmin keskustellut asioista entisten ja nykyisten kollegojeni kanssa. Erityisen hyviä vinkkejä ja yhteyshenkilöitä sain jo eläköityneiltä presidentti Mikko Könkkölältä ja KKO:n kansliapäällikkö Sinikka Tuomelta, mistä heitä lämpimästi kiitän. Aikaisemmat presidenttien kuvat ovat tyyliltään klassisia. Itsekin olen mieltynyt flaamilaisiin maalauksiin sekä italialaisten mestareiden työt ja suomalaisen maalaustaiteen kultakauden muotokuvat ovat aina viehättäneet minua, joten päädyin pysymään samassa tyyli-suunnassa kuin edeltäjäni. Hakuni tuloksena valitsin taitelijaksi Jan Nevan (<https://www.janneva.com/muotokuvamaalari>), joka aikanaan maalasi mielestäni onnistuneen muotokuvan presidentti Lauri Melanderista Helsingin hovioikeuteen.

Kävimme taitelijan kanssa alustavat keskustelut, kansliapäällikkö Joe Gummerus hoiti sopimusasiat, taitelija tuli tutustumaan hovioikeuteen ja sai erinomaisia tietoja talosta etenkin notaari Tiina Holmilta. Talon miljöö tekikin selvästi vaikutuksen taitelijaan ja auttoi häntä hahmottamaan, mihin ympäristöön ja värimaailmaan teos tullaan sijoittamaan. Hän otti runsaasti valokuvia toimitiloistamme.

Työ jatkui niin, että kävin taitelijan työhuoneella ja hän teki luonnoslehtiönsä lyijykynäversioita. Myöhemmin hän teki useita pieniä sommitelmia öljyväreillä ja sijoitti niihin talomme esineistöä. Vasta myöhemmin alkoi työskentely isolla kankaalla. Kaikkiaan kävin taitelijan työhuoneella muistikuvieni mukaan kymmenkunta kertaa. Keskusteluissa ilmeni, että olimme molemmat käyneet Ateneumissa katsomassa Albert Edelfeltin tuohon aikaan järjestettyä näyttelyä ja ihailleet hänen maalaamaansa Louis Pasteurin muotokuvaa, jossa on hänen työskentely-ympäristöään. Taitelija oli erityisesti ihastunut ajatukseen maalata minunkin tauluuni jotain hovioikeuden esineistöä. Kohteeksi valikoitui lopulta presidentin förmaakin kirjakkaappi, jossa säilyttämme Rewellien arvokasta kirjakokoelmaa. Kannatin tätä

valintaa lämpimästi, koska se muistuttaa siitä, että meillä on kulttuurihistoriallisesti ainutlaatuinen sekä samalla moderni ja poikkeuksellisen laaja tuomioistuinkirjasto.

Kirjakaappi symboloi mielestäni myös tiedolla johtamisen ajatustamme. Tuomiomme perustetaan kattavaan juridiseen selvitykseen ja toimintamme tueksi hankitaan kaikki saatavissa oleva tieto toimintamme tuloksellisuudesta, työtavoista muualla ja tulevaisuudennäkymistä. Olemmekin tältä pohjalta visioineet digitalisoinnin vaikutusta tulevaan toimintaamme esimerkiksi hankkimalla tietoa tietojärjestelmien, etäyhteyksien ja todistelutallenteiden käyttämisestä muissa maissa. Olen itse tullut vakuuttuneeksi siitä, että meidän on syytä tarmokkaasti kokeilla uusia työtapoja siirtyäksemme tulevaisuudessa onnistuneesti paperi- ja kärjäkivikaudesta digiyhteiskuntaan. Se vaatii oman osaamisemme kartuttamista ja kokemuksia nykyisten laitteiden ja yhteyksien kehittämistarpeista.

Esitin jossain vaiheessa taitelijalle ajatuksen siitä, että taulussa voisi olla vaikka huomaamattomasti läppärin kulma paperipalan päällä symbolisoimassa edellä mainitsemaani murroskautta. Toki taitelija oli ymmärrettävästi enemmän inspiroitunut upeasta historiallisesta miljööstämme. Sanoinkin haluavani antaa taitelijan vapaudelle samalla tavalla arvoa kuin olen tottunut antamaan tuomarin riippumattomuudelle. Ajatuksen toteuttamista pääsin kuitenkin esittämään vielä uudelleen, kun aivan loppuvaiheessa totesin, ettei käteni vaikuta oikein luontevalta taulussa. Taitelija totesi, että asian voi korjata laittamalla jonkin esineen käteeni. Niinpä aivan loppuvaiheessa hän otti kuvia minusta lakikirja kainalossa sekä myös läppärin ja paperipinon kanssa. Jätin täysin taitelijan vapaaseen harkintaan, kumpi siihen tulee. Minulle lopputulos selvisi vasta taulun paljastustilaisuutta edeltäneen viikon lopussa. Lakikirjahan siinä on.

En ole millään tavalla pettynyt taitelijan valintaan. Se on varmasti taiteellisesti paljon onnistuneempi. Lisäksi se muistuttakoon myös siitä aktiivisesti esiin tuomastani Vaasan hovioikeudenkin perinteisestä ajatustavasta, että onnistuneen oikeudenkäynnin edellytyksenä on tuomarin lainopillinen osaaminen. Aineellinen oikeus määrää, mitkä seikat ovat relevantteja oikeudenkäynnin kohteita.

Prosessioikeudelliset säännökset puolestaan määräävät ne keinot ja määräykset, joita tuomarin tulee osata käyttää oikeudenkäynnin kohdentamiseksi oikealla tavalla oikeaan aikaan oikeisiin seikkoihin. Vaasan hovioikeus onkin myös tilastoluvuista selkeästi ilmenevällä tavalla pystynyt pitämään laajojen juttujen pääkäsitteilyiden keston kurissa ja käsittelyajat varsin kohtuullisina. Laeissa on myös pakottavia menettelysäännöksiä ja kiellettyjä toimintatapoja, jotka pitää tuntea. Kiehtova kysymys on kuitenkin se, mitä voidaan tehdä lain vaietessa ja missä määrin laintulkinnalle jää tilaa. Joudutaan kysymään, saadaanko sääntelyn ollessa puutteellista menetellä hiukan vapaammin prosessiperiaatteisiin tukeutuen vai eikö voida toimia edes asianosaisten hyväksymällä järkevällä tavalla. Aikaisemmassa työpaikassani eräs kollegani kysyikin minulta kerran: Tiedätkö, mikä on ero sinun ja X:n välillä? Vastaus kuului: kun huomaamme, ettei laissa ole säädetty mitään menettelyä, X, kävelevä lakikirja, sanoo, ettei voida tehdä mitään. Sinä sanot: jippii, nyt voidaan tehdä, mitä haluamme! Hyväksyin lausunnon sillä varauksella, että menettelytapa tulee johtaa yleisistä prosessiperiaatteista.

Omasta mielestäni taulu on onnistunut. Se on sopivan familiäärillä tavalla rennon oloinen. Tunnistan siitä kasvonpiirteet, jotka katsovat aamulla minua peilistä, jos uskon edessä olevan mukavan päivän - sellaisen, johon heräsin erittäin usein reilun yhdeksän vuoden ajan Vaasan hovioikeuden upean henkilökunnan kanssa työskennellessäni.

Taulun paljastustilaisuus 6.11.2023 oli juhlava. Siitä suuri kiitos seuraajalleni Sakari Laukkaselle ja kaikille tilaisuuden järjestelyihin osallistuneille sekä puhujille ja osanottajille. Totesin puheessani, että muotokuvani on 32. Vaasan hovioikeuden presidenteistä melkein 250 vuoden aikana maalattu öljyvärityö, minkä lisäksi yhdestä presidentistä on kipsinen muotokuvamedaljonki. Kysymys on Suomen oloissa kulttuurihistoriallisesti poikkeuksellisen arvokkaasta yhtenäisestä kokoelmasta. Esitin toivomuksen, että aikanaan saisin kutsun Sakari Laukkasen muotokuvan paljastustilaisuuteen, jos Luoja minulle elinpäiviä ja terveyttä suo. Näin sanoin siitäkkin huolimatta, että Tuomioistuinvirasto on tehnyt periaatepäätöksen, ettei rahoita tuomioistuinlain aikana määräaikaiseen tehtävään nimitettyjen presidenttien muotokuvien maalauttamista.

Tapani Vasama

Kuvat: Ann-Sofi Berg/Foto Airaksinen

Presidentti Tapani Vasaman muotokuvan paljastustilaisuus

6.11.2023 järjestettiin hovioikeudessa perinteen mukainen 1.7.2023 lukien eläkkeelle siirtyneen hovioikeuden presidentti Tapani Vasaman muotokuvan paljastustilaisuus. Tilaisuuteen oli kutsuttu hovioikeuden oma henkilökunta, hovioikeuden eläköityneet presidentit, kutsuvieraita oikeuslaitoksesta ja muilta yhteiskunnan sektoreilta, sekä luonnollisesti muotokuvan maalannut taiteilija Jan Neva sekä presidentti Vasama ja hänen vaimonsa.

Presidentti Sakari Laukkanen toivotti aluksi vieraat tervetulleiksi. Sen jälkeen korkeimman oikeuden presidentti Tatu Leppänen, taidemaalari Jan Neva, Tapani Vasama sekä Tuomioistuinviraston ylijohtaja Riku Jaakkola pitivät puheet. Airuina toimineet hovioikeuden esittelijät Mette Uljens ja Birger Klemm paljastivat muotokuvan kutsuvieraille. Tilaisuuden musiikista vastasi Vaasan kaupunginorkesterin konserttimestari, viulisti Maano Männi. Ohjelman virallisen osuuden jälkeen siirryttiin nauttimaan buffetpöydän tarjoiluista ja vaihdettiin viimeisimmät kuulumiset kutsuvieraiden kesken.

Presidentti Vasama kertoo edellä niistä ajatuksista, joiden perusteella hän valitsi muotokuvan maalajaksi juuri taiteilija Nevan ja millainen kokemus muotokuvan kohteena oleminen hänelle oli.

Presidenttien muotokuvakokoelma muodostaa erikoislaatuisen kulttuurihistoriallisen aarteen. Äkkiseltään voi ajatella, että kysymys on tylsistä pönötystauluista. Hovioikeuden kokoelmaa katsellessa katse voi kuitenkin välillä kiinnittyä 1700-luvun presidentin puuteroituun peruukkiin ja komeaan virkapukuun tai taustalla näkyvään tutunnäköiseen tuolinselkämykseen. Virkapukuja ei Suomessa enää käytetä, mutta samat tuolit löytyvät täysistuntosalista ja presidentin huoneesta, löytyypä täältä kokoelma vanhoja virkafrakkejakin. Tiedetään myös, että erään taulun on maalannut presidentin vaimo, toisen taas presidentin tytär postuumisti. Eräs presidentti maalautti samalla kertaa kaksi samanlaista taulua, joista toisen itselleen. Presidentti Vasaman muotokuvan taustalla näkyy meille hovioikeudessa työskenteleville tuttu presidentin förmaaki trymoopeileineen ja Rewellin kirjakaappeineen.

Presidentti Vasaman muotokuva on Vaasan hovioikeuden 33. presidentin muotokuva. Se on sijoitettu hovioikeuden IV esittelysaliin edeltäjänsä Olli Varilan muotokuvan viereen.

Kuvat: Ann-Sofi Berg/Foto Airaksinen

Avtäckning av president Tapani Vasamas porträtt

Presidenten Tapani Vasama avgick med pension 1.7.2023 och 6.11.2023 anordnades en högtidlig tillställning där hans porträtt avtäcktes. Hovrättens personal, pensionerade hovrättspresidenter, inbjudna gäster från justitieförvaltningen och andra samhällets sektorer, samt naturligtvis konstnären Jan Neva och president Vasama med fru samlades till avtäckningsfestligheterna.

Presidenten Sakari Laukkanen välkomnade gästerna, därefter höll högsta domstolens president Tatu Leppänen, konstnären Jan Neva, Tapani Vasama samt Domstolsverkets överdirektör Riku Jaakkola tal. Hovrättens föredraganden Mette Uljens och Birger Klemm avtäckte porträttet och Vasa stadsorkesterns konsertmästare, violinist Maano Männi framförde två musikstycken. Efter det officiella programmet övergick gästerna till att njuta av buffetbordets serveringar och fick tillfälle att umgås med kollegerna.

President Vasama berättar själv i den här verksamhetsberättelsen hur det kändes att stå som modell till ett porträtt och hur han valde just Jan Neva som konstnär.

Porträttsamlingen utgör en speciell kulturhistorisk skatt. Man kan hastigt tänka att det är bara fråga om tråkiga poseringstavlor. När man tittar på samlingen kan man dock emellanåt lägga märke till en president från 1700-talet i pudrad peruk och praktfull tjänsteuniform, eller till en stolkarm i bakgrunden som ser bekant ut. Tjänsteuniform används inte längre i Finland men stolarna finns än i dag i plenisalen och i presidentens tjänsterum, vi har även kvar en samling av gamla uniformsfrackar. Man vet även att en president är avmålad av sin fru, en annan av sin dotter, postumt. En president lät t.o.m. målas två porträtt på samma gång, det andra till sig själv. I president Vasamas porträtt syns i bakgrunden presidentens förmak med trymåspegel och Rewells bokhylla. De är bekanta föremål för oss som arbetar på hovrätten.

President Vasamas porträtt är det 33:e porträttet av hovrättspresidenterna. Det är placerat i hovrättens IV föredragningssal invid Olli Varilas porträtt.

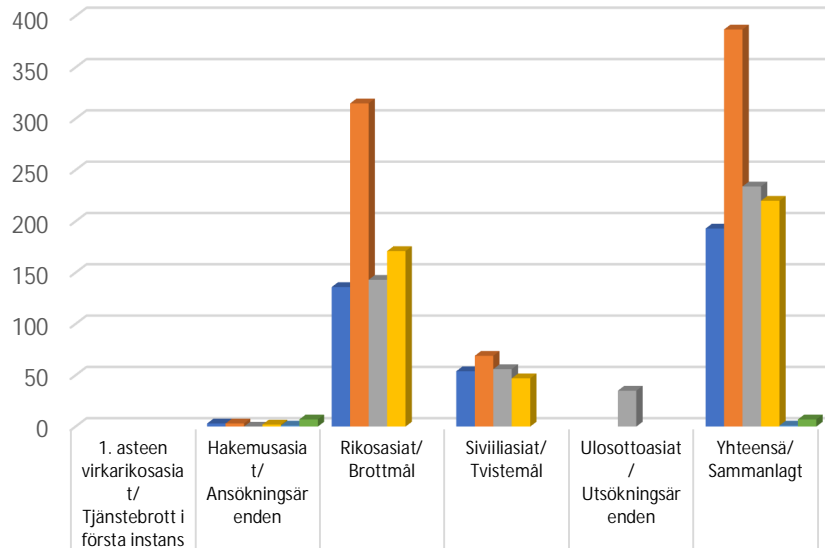
Tiina Holm

Bild: Ann-Sofi Berg / Foto Airaksinen

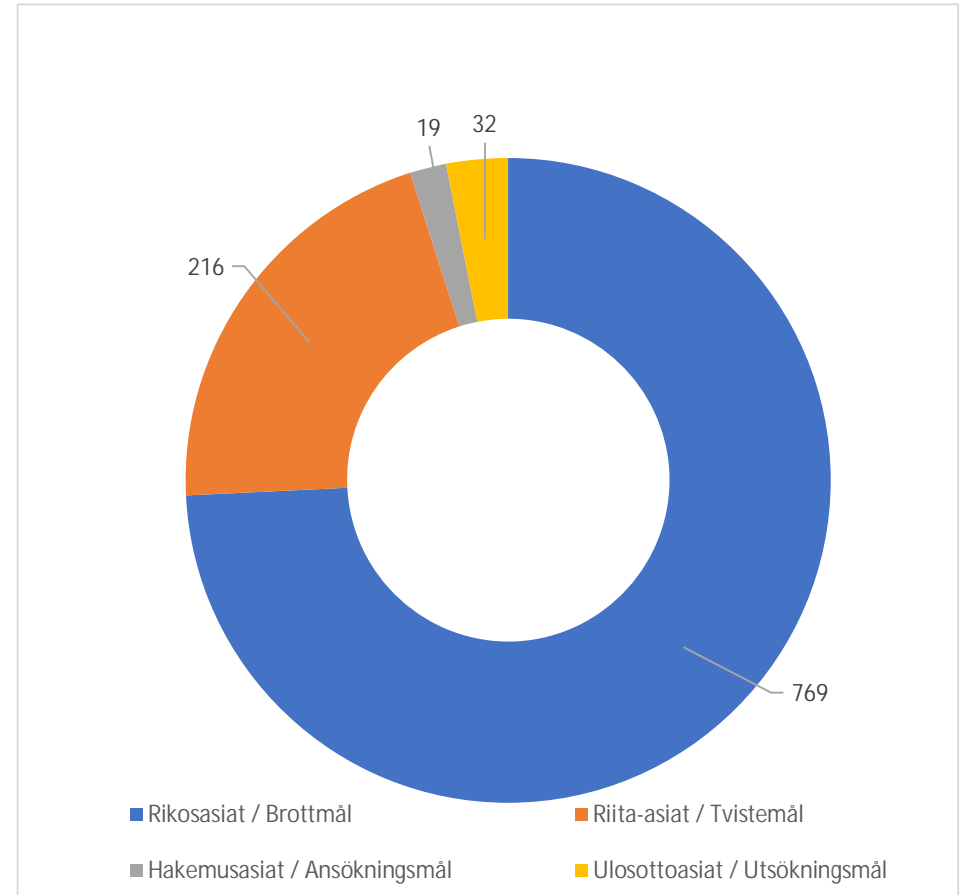
4 Vaasan hovioikeuden työtilastoja 2023

Saapuneet asiat kärjäoikeuksittain ja asiaryhmittäin/
Inkomna ärenden från tingsrätterna

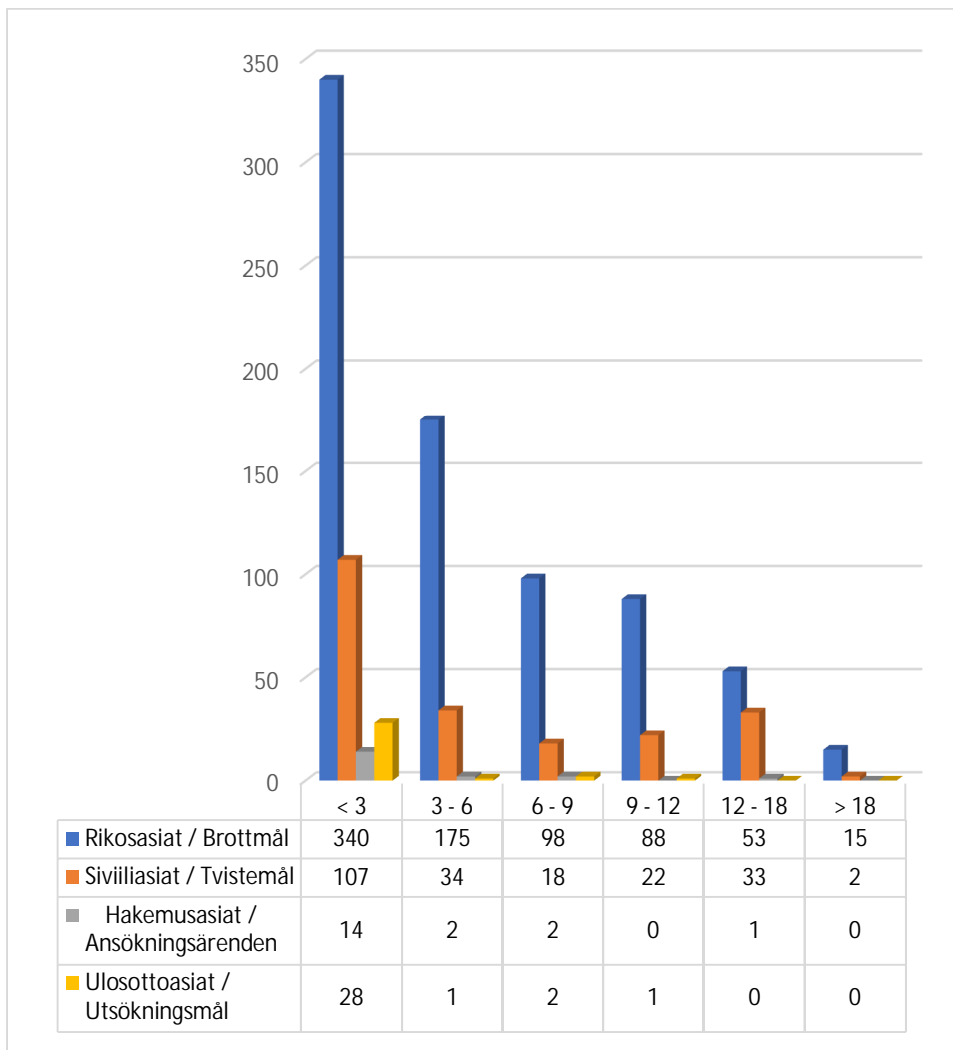

	1. asteen virkarikosasiat / Tjänstebrott i första instans	Hakemusasiat / Ansökningsärenden	Rikosasiat / Brottmål	Siviliiasiat / Tvistemål	Ulosottoasiat / Utsökningsärenden	Yhteensä / Sammanlagt
■ Etelä-Pohjanmaan KO / Södra Österbottens TR		3	136	54		193
■ Keski-Suomen KO / Mellersta Finlands TR		3	315	69		387
■ Pohjanmaan KO / Österbottens TR		0	143	56	35	234
■ Satakunnan KO / Satakunta TR		2	171	47		220
■ Muu */ Annan *		1				1
■ Vaasan hovioikeus / Vasa hovrätt		7				7

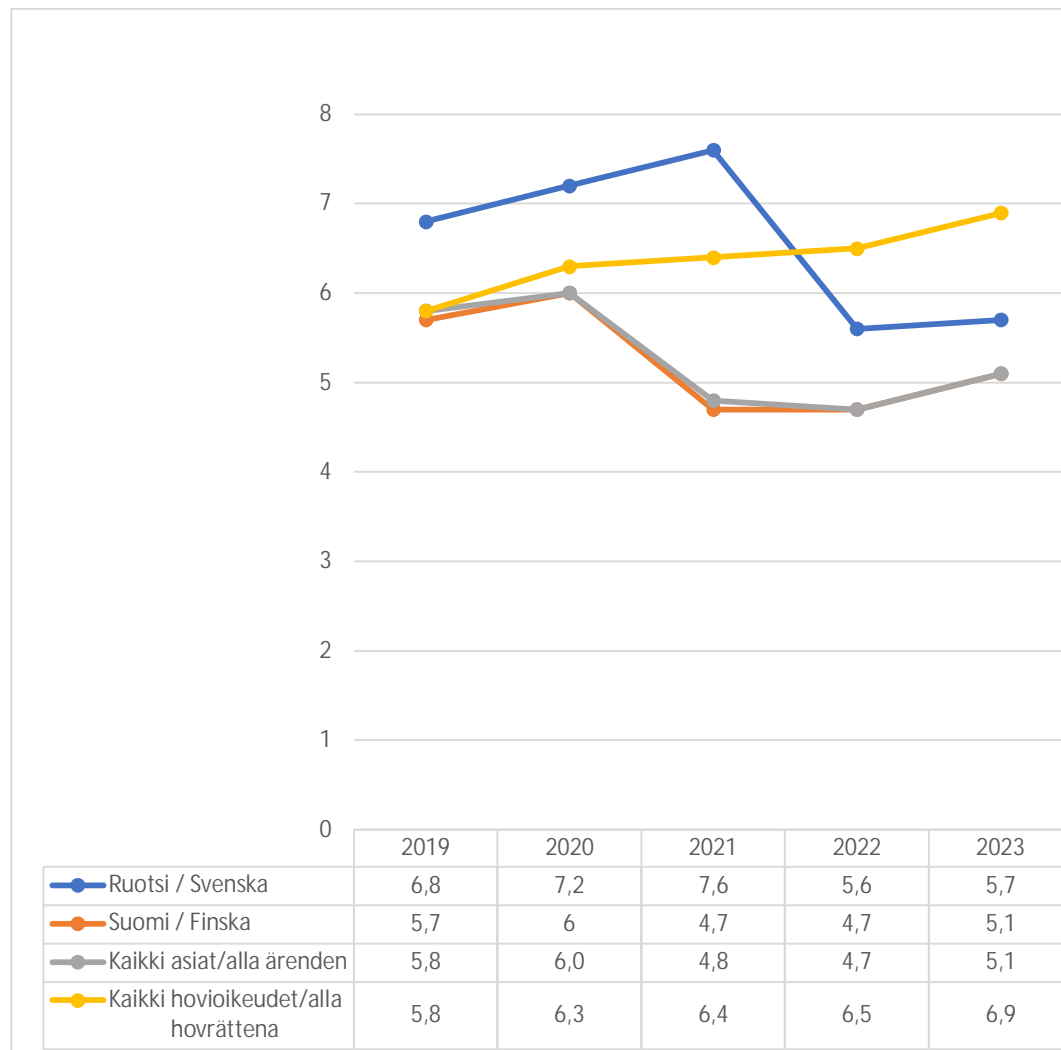
Vuonna 2023 annetut ratkaisut /
Avgjorda ärenden år 2023

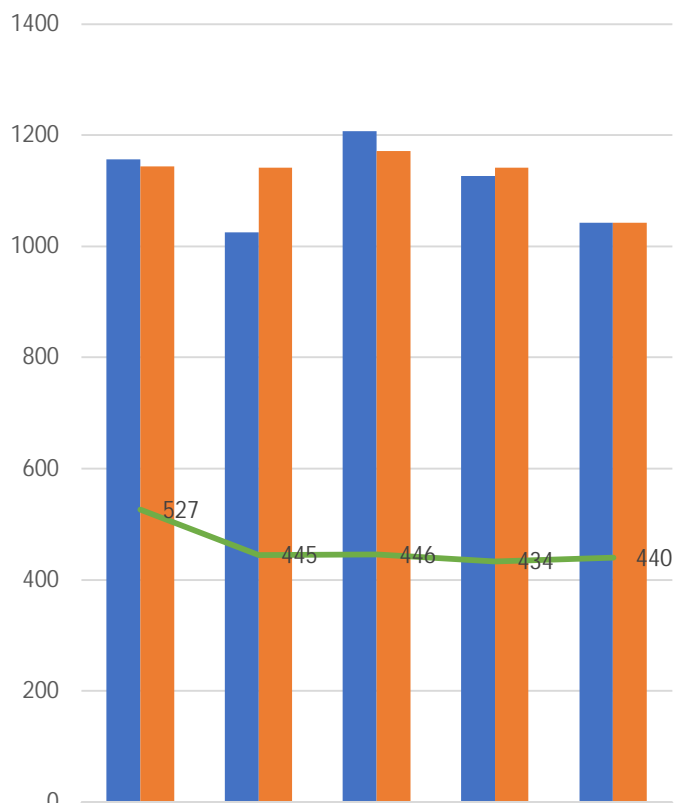
Käsittelyajat vuonna 2023 (kk)/
Handläggningstider år 2023 (mån)

Keskimääräinen käsittelyaika 2019–2023 (kk)/
Genomsnittliga handläggningstider 2019 – 2023 (mån)

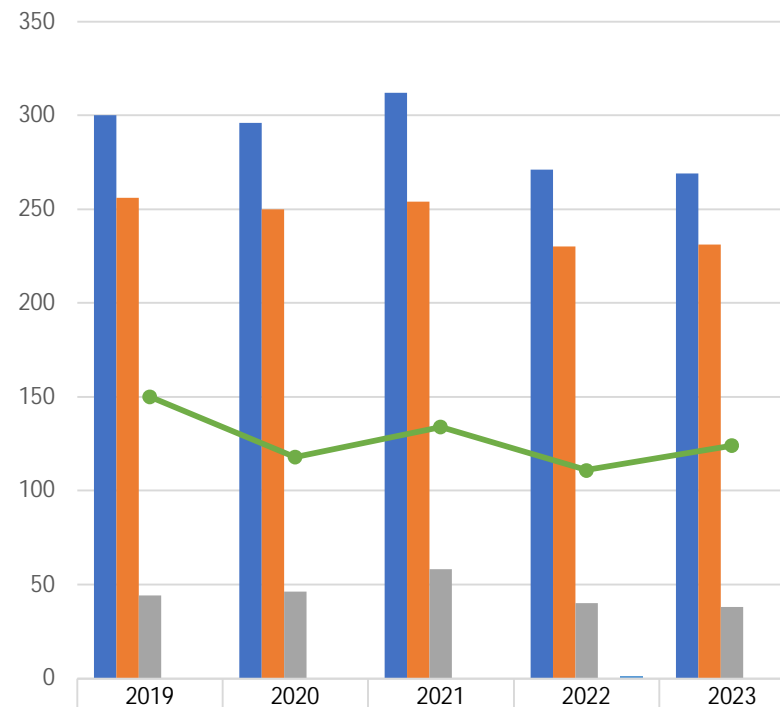

Saapuneet, ratkaistut ja vireillä olevat asiat vuosina 2019–2023 /
Inkomna, avgjorda och anhängiga ärenden åren 2019–2023

■ Saapuneet asiat / Inkomna ärenden	2019	2020	2021	2022	2023
■ Ratkaistut asiat / Avgjorda ärenden	1156	1025	1207	1127	1042
—●— Vireillä olevat / Anhängiga ärenden	1144	1142	1171	1141	1043
	527	445	446	434	440

Pääkäsittelyiden lukumäärä 2019–2023 /
Antalet huvudförhandlingar 2019–2023

■ Yhteensä	2019	2020	2021	2022	2023
■ Rikosasiat	300	296	312	271	269
■ Riita-asiat	256	250	254	230	231
■ Ulosottoasiat	44	46	58	40	38
■ 1. asteen asiat	0	0	0	0	0
—●— Matkakäräjät	0	0	0	1	0
	150	118	134	111	124

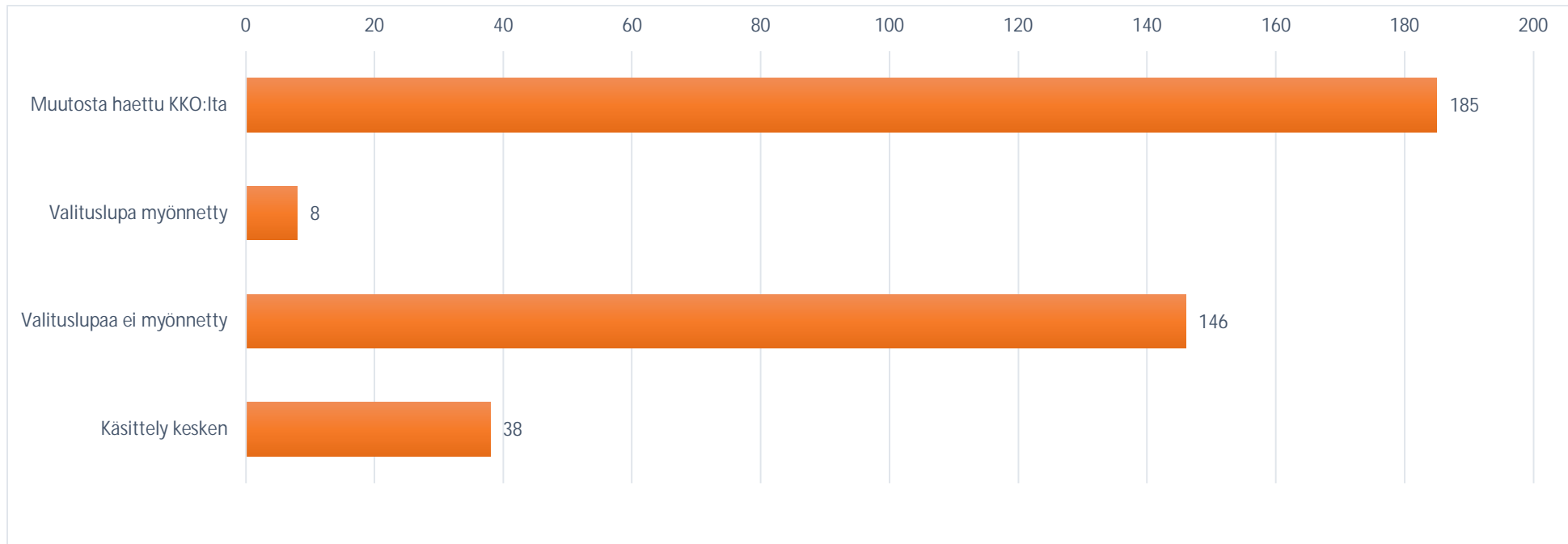
Käräjäoikeuksien ratkaisujen pysyvyys ratkaisustunnoittain 2023

Ratkaisukoodi		01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	17	Yht.
Esittely	Rikos	65	29	16	94	17	3	10	1	36	0	1	0	267	539
	Siviili	14	6	0	23	3	6	9	6	13	0	0	1	91	172
	Muut	7	3	0	6	0	0	0	0	0	0	2	5	28	51
Yhteensä		86	38	16	123	20	9	19	7	49	0	3	6	386	762
Osuus %		11,3 %	5,0 %	2,1 %	16,1 %	2,6 %	1,2 %	2,5 %	0,9 %	6,4 %	0,0 %	0,4 %	0,8 %	50,6 %	
Pääkäsittely	Rikos	80	23	97	12	16	0	0	0	1	1	0	0	0	230
	Siviili	6	6	17	3	4	0	1	4	0	2	0	0	0	43
	Muut	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä		86	29	114	15	20	0	1	4	1	3	0	0	0	273
Osuus %		31,5 %	10,6 %	41,8 %	5,5 %	7,3 %	0,0 %	0,4 %	1,5 %	0,4 %	1,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	
Kaikkiaan		172	67	130	138	40	9	20	11	50	3	3	6	386	1035
		16,6 %	6,5 %	12,6 %	13,3 %	3,9 %	0,9 %	1,9 %	1,1 %	4,8 %	0,3 %	0,3 %	0,6 %	37,3 %	

Ratkaisukoodien selitykset

- 01 Ei muutettu
- 02 Muutettu vain perusteluja
- 03 Perusteluja ja lopputulosta muutettu, näytön uudelleenarvioinnin johdosta
- 04 Perusteluja ja lopputulosta muutettu muusta syystä
- 05 Muutos koskee vain lopputulokseltaan ratkaisun epäolennaista osaa
- 06 Tutkimatta
- 07 Palautettu
- 08 Vahvistettu sovinto
- 09 Lausunnon antaminen rauennut
- 10 Jäänyt sillensä
- 11 1. asteen vaatimus hyväksytty
- 12 1. asteen vaatimus hylätty
- 17 Jatkokäsittelylupaa ei ole myönnetty

Muutoksenhaku korkeimmalta oikeudelta / Sökande av ändring i högsta domstolen

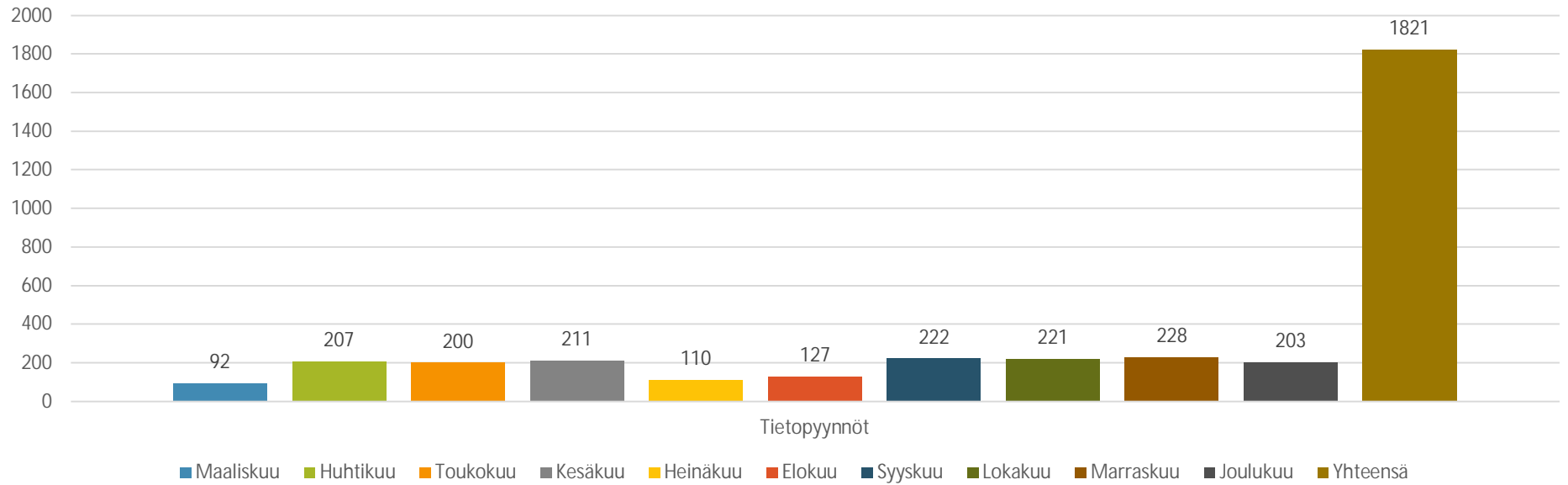

Hovioikeuden vuonna 2023 antamista ratkaisuksista on haettu muutosta yhteensä 185 asiassa. Valituslupaa ei ole myönnetty kaikkiaan 146 asiassa. Valituslupa on myönnetty 8 asiassa ja käsittely oli kesken yhteensä 38 asian osalta.

Ändring har sökts i sammanlagt 185 ärenden av de ärenden vilka hovrätten har avgjort under år 2023. Besvärstillstånd har inte beviljats i 146 ärenden. Besvärstillstånd har beviljats i 8 ärenden och handläggningen har ännu inte avslutats i 38 ärenden.

Hovioikeuteen saapuneet tietopyynnöt 2023 / Informationsbegäran till hovrätt 2023

Tietopyynnöt hovioikeudelle
maaliskuu - joulukuu 2023

5 Tilaisuuksia ja tapahtumia hovioikeudessa

Vierailut ja taloesittelyt

Vaasan hovioikeudella on pian 250-vuotias, pitkä historia. Komea hovioikeuden linna Hovioikeudenpuistikon päässä kiinnostaa ihmisiä. Kun valtakunnan virastoissa järjestettiin avointen ovien päiviä Suomi100-juhlavuotena 2017, kävi Vaasan hovioikeudessa toiseksi eniten vieraita. Enemmän kävijöitä oli vain Presidentinlinnassa. Onkin melko harvinaista, että oikeutta on hoidettu yhdenjaksoisesti samassa virastossa lähes 250 vuotta ja toimittu samoissa tiloissakin yli 160 vuoden ajan. Täältä löytyy oikeudenhoidossa vuosisatojen aikana käytettyä esineistöä ja hovioikeudelle suunnitellut tilat pitkälle alkuperäiseen asuun saatettuna. Hovioikeuden rakennus on suojelukohde paitsi ulkokuoreltaan, myös interiööriltään.

Hovioikeuden presidentit ovat suhtautuneet positiivisesti siihen, että taloa, sen historiaa ja hovioikeuden toimintaa esitellään kiinnostuneille. Oikeustieteiden, ammattikorkeakoulujen ja eri opistojen opiskelijat, sekä yläasteiden oppilaat ovat jokavuotisia vieraita, kuten myös ulkomaiset ns. EJTN-vaihtoon osallistuvat ulkomaiset tuomarit. Jos joku huomaa kysyä meiltä mahdollisuutta vierailuun esimerkiksi tyhy-päivänä ja talon esittelylle löytyy omalta väeltä aikaa, esittelemme taloa myös erilaisille ryhmille. Kyse on yhteisestä kulttuuriomaisuudesta.

Verkostoitumista

Presidentti Laukkanen kertoi melko pian virkaan astuttuaan, että hän haluaa edistää hovioikeuden tunnettuutta ja lisätä sidosryhmäyhteistyötä. Presidentti tutustuikin syksyn aikana hovioikeuspiirin käräjäoikeuksien ja syyttäjä- ja poliisilaitoksen päälliköihin, sekä otti vastaan paikallislehtien toimittajia.

Syksyn aikana ehdimme myös järjestää media-alan ammattilaisten yhdistykselle tilaisuuden, jossa kerrottiin hovioikeuden toiminnasta ja vaikuttavuudesta Vaasan seudulle. Esittelyn päätteeksi teimme historiakerroksen, jonka aikana vieraat saivat tutustua niihin hovioikeuden tiloihin, joihin yleisöllä ei ole normaalisti pääsyä. Myös Vaasan kaupungin kaavoitusarkkitehdit kävivät syksyllä tutustumassa perusteellisesti hovioikeuteen kulttuuriympäristöselvityksen taustoittamiseksi.

Erilaiset yhdistykset, kuten esimerkiksi Österbottens svenska nämndemannaförening r.f.:n jäsenet, kävivät hovioikeudessa. Myös kirjailija Tiina Hautala tutustui hovioikeudentaloon keräten tietoa täällä kiertävistä kummitustarinoista. Hovioikeudesta kerrottiinkin hänen syksyllä 2023 ilmestyneessä kirjassaan Aaveiden Vaasa – Kummitustarinoita Suomen aurinkoisimmasta kaupungista.

Olen yleensä se, joka esittelee taloa ja sen historiaa vieraillemme. Vaikka taloesittelyt sujuvat jo rutiinilla ja enempiä jännittämättä, on välillä hyvä katsella taloa ja sen esineistöä vieraan silmin. Arkisessa aherruksessa arvokas ja erikoinen työympäristö jää usein huomaamatta.

Tiina Holm

VAASAN HOVIOIKEUS / VASA HOVRÄTT

Hovioikeudenpuistikko 0 / Hovrättsesplanaden 0, PL / PB 217

65100 Vaasa / Vasa

Puh. / Tel.: 029 564 1600

Fax: 029 564 1695

Sähköposti / e-post: vaasa.ho@oikeus.fi

Internet: www.oikeus.fi/hovioikeudet/vaasanhovioikeus